

УДК 81'25

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-3-17>

Світлана РАДЕЦЬКА,

orcid.org/0000-0001-7308-8179

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та практики галузевого перекладу

Херсонського національного технічного університету

(Херсон, Україна) *rad.svete1976@gmail.com*

Дар'я АВДЕЄВА,

orcid.org/0000-0002-9075-2198

студентка I курсу магістратури зі спеціальності «Філологія»

Херсонського національного технічного університету

(Херсон, Україна) *dashokavdeeva@gmail.com*

ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРИКЛАДНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОРИ У ТЕКСТАХ РІЗНИХ СТИЛІВ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ І ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

У статті цілісно досліджено функціональний і перекладацький аспект метафори. Мета статті – виявити особливості відтворення метафор у художньому, науковому та публіцистичному стилях.

Для досягнення цієї мети охарактеризовано дефініції поняття «метафори», розглянуто класифікації метафор, унаслідок чого було виявлено, що вони поділяються на лексичні або «стерті», традиційні, номінативні, індивідуально-авторські, когнітивні, образні.

Розглянуто найпоширенішу проблему, з якою стикається перекладач під час перекладу метафор. Проаналізовано різноманітні способи передачі метафори у тексті, запропоновано найефективніші та найпоширеніші з них, а саме: еквівалентний переклад (збереження метафоричного образу), заміну метафоричного образу, описовий переклад (неметафоричне пояснення), повний (дослівний) переклад, додавання/вилучення, паралельне найменування. Також окремо було досліджено способи перекладу мовних («стертих») і мовленнєвих (індивідуально-авторських) метафор, які використовуються суто у науковому тексті.

Встановлено найпоширеніші типи метафор, які використовуються в художньому, публіцистичному, науковому стилі, та детально проаналізовано особливості передачі їх у перекладі. Доведено, що метафора не є суто художнім засобом і широко розповсюджена в інших стилях мови. Досліджено відмінність і подібність художньої, наукової та публіцистичної метафори. Розглянуто, з якою метою використовуються метафори в художньому, науковому та публіцистичному тексті. Визначено, чому необхідність збереження образності метафори є основною умовою для перекладача в художньому та публіцистичному тексті, а в науковому стилі – другорядною.

Перекладачу запропоновано перелік критеріїв, якими необхідно послуговуватися під час вибору способу перекладу метафори, що надалі допоможуть йому адекватно й еквівалентно відтворити її у перекладі.

Ключові слова: метафора, переклад, художній стиль, публіцистичний стиль, науковий стиль, способи перекладу метафори.

Svitlana RADETSKA,

orcid.org/0000-0001-7308-8179

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Theory and Practice of Translation

Kherson National Technical University

(Kherson, Ukraine) *rad.svete1976@gmail.com*

Daria AVDIEIEVA,

orcid.org/0000-0002-9075-2198

First Year Master's Student of Philology

Kherson National Technical University

(Kherson, Ukraine) *dashokavdeeva@gmail.com*

THEORETICAL AND APPLIED STUDY OF METAPHOR IN TEXTS OF DIFFERENT STYLES: FUNCTIONAL AND TRANSLATION ASPECTS

This article comprehensively investigates the functional and translation aspects of the metaphor. The purpose of the article is to identify the features of the reproduction of metaphors in literary, scientific and publicistic styles.

To achieve this goal, the definitions of the concept of "metaphor" are characterized, the classifications of metaphors are considered, and as a result of which it was established that they are divided into lexical or "dead", conventional, nominative, original, cognitive, figurative.

The article considers a common problem faced by a translator while translating metaphors. The analysis of various methods of transfer of metaphor in the text demonstrates the most effective and most common methods of them, namely: equivalent translation (preservation of metaphorical image), replacement of metaphorical image, descriptive translation (non-metaphorical explanation), full (literal) translation, addition/omission, parallel denomination. Also, the methods of translation of linguistic ("dead") and speech (original) metaphors used only in a scientific text were separately investigated.

The most common types of metaphors used in literary, publicistic and scientific style are established, and the peculiarities of their transfer in translation are analyzed in detail. The analysis of using metaphor in texts of different styles demonstrates that metaphor is not a purely literary device, but is also widespread in other styles of language. The article investigates the difference and similarity of literary, publicistic and scientific metaphor and considers the purpose of using metaphors in literary, publicistic and scientific texts. The paper describes why the necessity of preservation the imagery of the metaphor is the main condition for the translator in the literary and publicistic text, and in the scientific – secondary.

The translator is offered a list of criteria that must be used when translating a metaphor, which will later help him correctly and equivalently reproduce it in translation.

Key words: *metaphor, translation, literary style, publicistic style, scientific style, methods of metaphor translation.*

Постановка проблеми. Переклад метафори залишається актуальним питанням сучасного перекладознавства, тому що перекладачі часто стикаються із труднощами адекватної й еквівалентної передачі метафори. Існує багато досліджень, які присвячені функціонуванню метафори у художніх текстах, однак мало уваги приділено використанню метафори у публіцистичних і наукових текстах. Через це у перекладачів неодноразово виникають питання: у чому полягає відмінність художньої метафори від публіцистичної та наукової? Як відтворювати метафору у публіцистичному та науковому стилі? Чи можна її прирівняти до метафори, яка використовується у художньому стилі, і використовувати ті самі способи перекладу? Відповіді на ці запитання ми розкриваємо у нашому дослідженні, щоб надалі перекладачі адекватно й еквівалентно відтворювали художню, публіцистичну та наукову метафору.

Аналіз досліджень. Явище метафори у галузі мовознавства та перекладознавства розглядали такі відомі вітчизняні та світові науковці, як Аристотель, П. Ньюмарк, Д. Девідсон, Р. Ван ден Брок, Р. Хофман, А. Річардс, Д. Лакофф, М. Джонсон, Г. М. Склярєвська, І. В. Арнольд, Н. Д. Арутюнова, І. Р. Гальперін, Т. А. Казакова, П. В. Білоус, О. А. Галич, В. І. Карабан, В. Н. Комісаров, А. І. Єфімов, Мазур. О. В., праці яких становлять науково-методологічну базу нашого дослідження.

Мета статті – виявити особливості відтворення метафор у художньому, науковому та публіцистичному стилях.

Матеріалом нашого дослідження є електронна англійська версія журналу «The Ukrainian Week» та україномовна «Український тиждень», англійське видання наукового журналу «Ukrainian

Journal of Physics» та українське «Український фізичний журнал», а також оповідання Джека Лондона «Біла тиша» й український переклад Д. Радієнко.

Виклад основного матеріалу. Термін «метафора» походить від грецького слова *μεταφορά*, що означає перенесення. Першим метафору як спеціальний риторичний прийом використав «батько красномовства», знаменитий афінський оратор Ісократ у творі «Еварог». Надалі видатний давньогрецький філософ Аристотель надав визначення метафори у своїй праці «Поетика»: «Метафора – це перенесення слова зі зміною значення з роду на вид або з виду на вид, або з виду на рід, або за аналогією» (Аристотель, 1967: 25). Він вперше описав метафору як спосіб переосмислення значення слова на основі подібності.

Дослідники по-різному трактують поняття «метафора». Наприклад, І. Арнольд визначає метафору як приховане порівняння, яке шляхом застосування назви одного предмета до іншого виявляє яку-небудь важливу рису іншого (Арнольд, 2016: 124). І. Гальперін вважає, що метафора стає стилістичним засобом, коли деякі чи всі притаманні властивості одного предмета переносяться на інший предмет, котрий за своєю природою позбавлений цих властивостей (Гальперін, 1997: 139). Причину такої розбіжності пояснює А. Річардс: «Протягом історії риторики метафора розглядалася як щось доречне лише в деяких випадках, що вимагає особливого мистецтва й обережності. До метафори ставилися як до прикраси, як до деякого додаткового механізму мови, але не як до її основної форми. Неоднозначність інтерпретацій поняття метафори пояснюється тим, що вона є лінгвокультурологічним

феноменом, що дозволяє утворювати нові лексичні значення в мові» (Ричардс, 1990: 45).

Отже, дослідивши праці літературознавців щодо поняття метафори, найбільш доречним вважаємо визначення П. Білоуса: «Метафора – літературний троп, оснований на образному розкритті суті й особливостей предмета чи явища шляхом перенесення на нього за подібністю ознак і властивостей іншого предмета чи явища» (Білоус, 2011: 323).

За класифікацією Р. Ван ден Брока виділяють лексичні або «стерті» метафори, діапазон яких може змінюватися від простих «формотворчих» метафор (*in the face of, beforehand*), до лексем (*to harbour evil thoughts, hard cash*) та ідіом (*have a lark, lay heads together*). Другу категорію становить велика група традиційних або загальноприйнятих метафор. Вони закріплені у літературному періоді, школі чи поколінні, до якого вони належать. Наприклад, метафори у поезії Гомера, такі як *such as rosy-fingered dawn; the Elizabethan's pearly teeth*. Третю категорію становлять індивідуальні метафори, так звані «сміливі», новаторські творіння окремих поетів (R. Van den Broeck, 1981: 75).

На стилістичному рівні метафори поділяються на номінативні, когнітивні й образні. Номінативні метафори називають нові предмети або явища світу, використовуючи лексику, яка вже існує. Наприклад, *the arm of the chair, the foot of the hill*. Коли об'єкт отримує якість, властиву іншому об'єкту, формується когнітивна метафора: *One more day has died*. Найбільш експресивний вид метафори – це образна метафора: *Patricia's eyes were pools of still water* (Єфімов, 2004: 54).

Через те, що метафори у мові оригіналу (МО) формуються в певному культурному середовищі, перекладач постійно стикається із проблемою, як зберегти та найкраще відтворити метафору, щоб вона була зрозуміла у мові перекладу (МП). Д. Лакофф і М. Джонсон стверджують, що «сама культура створює метафори для осмислення реальності»; «жити метафорою – це мати свою реальність, побудовану за цією метафорою, та базувати свої уявлення та дії на цій побудованій реальності» (Lakoff, Johnson, 1990: 3).

Слід зазначити, що в теорії перекладознавства поки що не існує єдиної класифікації способів перекладу метафори. Таким чином, ми пропонуємо декілька, на нашу думку, найбільш поширених та ефективних класифікацій. Р. Ван ден Брок виділяє три основні способи перекладу метафор:

1. Переклад «Sensu Stricto» (еквівалентний переклад): передачу метафоричного образу мови

оригіналу (МО) рівноцінним образом у мові перекладу (МП).

2. Заміну: заміну метафоричного образу МО іншим образом у МП.

3. Парафраз (описовий переклад): відтворення метафори МО неметафоричним виразом у МП (Van den Broeck, 1981: 77).

Т. А. Казакова пропонує такі способи перетворення метафори:

1. Повний переклад застосовується, якщо у МО та МВ збігаються як правила сполучуваності, так і традиції вираження емоційно-оцінювальної інформації.

2. Додавання/вилучення застосовується у випадках, коли міра подібності в МО і МВ різна, і потрібно застосувати або експлікацію того, що мається на увазі в МП (прийом додавання), або, навпаки, імплікацію (прийом опущення).

3. Заміна застосовується у випадках лексичної або асоціативної невідповідності між елементами метафори в МО та МП.

4. Структурна перебудова застосовується при розходженні традицій граматичного оформлення метафори в МО та в МП.

5. Традиційний відповідник застосовується при перекладі метафор фольклорного, біблійного, античного походження, коли у МО і МП метафорична подібність виражена різними способами.

6. Паралельне найменування метафоричної основи використовується у випадках, коли за міжмовними умовами потрібна заміна або структурна перебудова метафори МО, а за характером переданої інформації образ МО необхідно зберегти (Казакова, 2001: 246).

В. Н. Комісаров виділяє такі види перекладу метафор:

1. Переклад, що ґрунтується на тому самому образі (*broken English – ламана англійська*).

2. Переклад, що ґрунтується на іншому схожому образі (*a ray of hope – проблиск надії*).

3. Дослівний переклад метафори (*as black as sin – чорний, як гріх*).

4. Неметафоричне пояснення (*as large as life – у натуральну величину*) (Комиссаров, 1980: 115).

Також у межах нашого дослідження слід зазначити способи перекладу метафори саме в наукових текстах, запропоновані В. І. Карабаном. В. І. Карабан метафори, які використовуються в наукових текстах, поділяє на мовні («стерті») і мовленнєві (індивідуально-авторські). Перші зазвичай перекладаються шляхом вибору словникового відповідника (Карабан, 2004: 462).

Отже, мовні метафори у перекладі можуть передаватися: 1) метафоричним словом (*coal*

basin – вугільний басейн, *captain's bridge* – канитанський місток або 2) неметафоричним словом (*altar* – горизонтальний шельф, *needle beard* – крючок голки) (Кабаран, 2004: 463).

Мовленнєві метафори передаються: 1) метафоричним словом, що має такий самий або дуже подібний характер образності (*grey absorption* – сире поглинання, *guest – host* – «гість – господар» (ефект у рідких кристалах); 2) метафоричним словом, яке має інший характер образності (*zapping* – затирання (запису у пам'яті), *tortoise* – робочар; 3) неметафоричним словом, що передає тільки денотативний зміст англійського метафоричного слова, а не образність (*Christmas tree* – фонтанна арматура, *teardrop turp* – розворот на посадочний курс) (Кабаран, 2004: 463).

Сучасний етап розвитку лінгвістики та перекладознавства характеризується зростом інтересом до функціонування метафор у різноманітних галузях вживання. Р. Хофман – автор багатьох досліджень про метафору – писав: «Метафора виключно практична. Вона може бути застосована як знаряддя опису та пояснення у будь-якій сфері: у психотерапевтичних бесідах і в розмовах між пілотами авіаліній, у ритуальних танцях і в мові програмування, у художньому вихованні й у квантовій механіці. Метафора, де б вона нам ні зустрілася, завжди збагачує розуміння людських дій, знань і мови» (Hoffman, 1982: 327).

Отже, як функціонує метафора у художньому, публіцистичному та науковому стилях, можна побачити на окремих прикладах. Спершу проаналізуємо особливості відтворення метафори в художньому стилі, а саме в українському перекладі оповідання Джека Лондона «Біла тиша». Ми обрали саме цей твір для нашого дослідження, адже він насичений метафорами, тут вони широко використовуються для створення вражаючого ефекту, посилення емоцій і думок головних героїв, надання природі людських якостей.

1. «...and in her eyes welled up a great love for her white lord» (London, 1982: 299).

«...і її очі засвітилися любов'ю до її білого володаря» (Лондон, 2013: 24).

In her eyes welled up a great love – образна метафора. У перекладі відтворена як *її очі засвітилися любов'ю до її білого володаря*. Бачимо, що в оригіналі іменником виступає *great love*, а в перекладі *очі*, але це не змінює значення метафори, а, навпаки, підсилює його, вказуючи на те, що очі нібито блищали від кохання. Отже, образність і значення метафори в перекладі збережено, спосіб перекладу – структурна перебудова.

2. «...great mountains dance up and down all the time» (London, 1982: 299).

«...наче великі гори весь час стрибають угору та вниз» (Лондон, 2013: 24).

Great mountains dance up and down all the time – індивідуально-авторська метафора. У перекладі відтворена за допомогою еквівалентного відповідника. Д. Радієнко обрала дуже влучний відповідник, який описує пороги річки, і створюється враження, ніби вода «стрибає». Отже, перекладачу вдалося зберегти образність і значення метафори.

3. «And men who have shared their bed with death know when the call is sounded» (London, 1982: 303).

«Люди, яким доводилося ділити ложе зі смертю, впізнають її поклик» (Лондон, 2013: 28).

Men who have shared their bed with death – індивідуально-авторська метафора. У перекладі відтворена дослівним способом, завдяки якому вдалося повністю відтворити образність метафори та зберегти її унікальність, а також індивідуальний стиль автора.

4. «...and such condescension pleased her poor woman's heart» (London, 1982: 299).

«...і така ласка тішила бідне жіноче серце» (Лондон, 2013: 24).

Poor woman's heart – образна, поетична метафора. Метафора відтворена за допомогою дослівного способу перекладу, адже в українській мові також існує метафора *бідне жіноче серце* і використовується вона з таким самим значенням. Тому образність і значення метафори у перекладі збережено.

Особливості відтворення метафори в публіцистичному стилі можна побачити на таких яскравих прикладах:

1. «Ren said that these perceptions smacked of “a typical manifestation of the Cold War mentality and the zero-sum game”» (The Ukrainian Week).

«На думку Жень Гоцяна, подібні висловлювання відгонять «типовими ознаками менталітету холодної війни та гри з нульовою сумою» (Український тиждень).

Perceptions smacked of “a typical manifestation of the Cold War mentality and the zero-sum game” – індивідуально-авторська метафора, оскільки створена у процесі мовлення. Спосіб перекладу – знаходження еквівалентного відповідника, який найповніше відтворює метафору у мові перекладу.

2. «Though largely overshadowed by the final stages of the American election campaign, the visit led to agreements and contracts» (The Ukrainian Week).

«Хоча візит і затмарив останній етап передвиборчої кампанії у США, усе ж вдалося укласти угоди й контракти» (Український тиждень).

The visit largely overshadowed – образна метафора. Спосіб перекладу – дослівний, який у цьому випадку є найдоречнішим, адже відтворює метафору без втрати її значення.

3. «But it is a *gesture of solidarity and support for Ukraine which will help to cement warm overall political relations*» (The Ukrainian Week).

«Проте такий жест солідарності й підтримки України дасть змогу загалом закарбувати теплі політичні відносини» (Український тиждень).

Gesture of solidarity and support for Ukraine will help to cement warm overall political relations – образна метафора. Спосіб перекладу – знаходження еквівалентного відповідника, за допомогою якого вдалося якнайкраще передати сенс метафори.

Ретельно проаналізувавши використання метафори у наукових статтях, можемо виокремити з них такі: *the behavior of the amplitudes* – поведінка амплітуд, *excited state of an electron* – збуджений стан електрона, *rest energy* – енергія спокою, *microcanonical ensemble* – мікромеханічний ансамбль; *relaxation time* – час релаксації; *ideal gas* – ідеальний газ; *the formation of a bubble* – формування бульбашки. Всі вони належать до мовних («стертих») метафор або, як ще їх називають, метафоричних термінів, тобто в них настільки стерлася образність, що вони перестали вважатися власне метафорами. Також можна помітити, що всі вони в перекладі передаються метафоричним словом, і більшість із них є саме метафоричними термінами (*excited state of an electron, rest energy*), які передаються словниковим відповідником.

Окрім мовних метафор, у статтях вживаються мовленнєві (індивідуально-авторські): *gravithermic catastrophe* – гравітермічна катастрофа; *isothermal collapse* – ізотермічний колапс. Це метафори, які були створені науковцем у межах його дослідницької роботи, у перекладі передаються метафоричним словом, що має такий самий характер образності, зберігаючи їх унікальність.

Висновки. У ході наукового дослідження ми визначили, що метафора – літературний троп, оснований на образному розкритті суті й особливостей предмета чи явища шляхом перенесення на нього за подібністю ознак і властивостей іншого предмета чи явища.

Розглянувши різні класифікації метафори, можемо констатувати, що на стилістичному рівні вони поділяються на: 1) лексичні або «стерті»; 2) традиційні; 3) номінативні; 4) індивідуально-авторські; 5) когнітивні; 6) образні.

Дослідивши способи перекладу метафори, можемо виокремити найбільш поширені й ефек-

тивні з них: 1) еквівалентний переклад (збереження метафоричного образу); 2) заміну метафоричного образу; 3) описовий переклад (неметафоричне пояснення); 4) повний (дослівний) переклад; 5) додавання/вилучення; 6) паралельне найменування. Також слід зазначити способи перекладу, запропоновані В. І. Карабаном виключно для метафори в наукових текстах. Дослідник пропонує мовні («стерті») метафори перекладати: 1) метафоричним словом, 2) неметафоричним словом; мовленнєві (індивідуально-авторські): 1) метафоричним словом, що має такий самий або подібний характер образності, 2) метафоричним словом, яке має інший характер образності, 3) неметафоричним словом, котре передає тільки денотативний зміст.

Проаналізувавши особливості відтворення метафори в художньому, публіцистичному та науковому текстах, можемо стверджувати, що в художньому, як і в публіцистичному, переважають образні й індивідуально-авторські метафори. Вони використовуються для посилення значення, експресивності й емоційності висловлення, тому їх образність має бути повністю збережена та відтворена у перекладі. Для передачі образних метафор у перекладі були використані такі способи, як структурна перебудова, дослівний та еквівалентний переклад. Індивідуально-авторські метафори були відтворені за допомогою еквівалентного та дослівного перекладу.

Дослідивши функціонування метафор у науковому стилі, ми побачили, що в текстах частіше використовуються мовні («стерті») метафори, рідше – індивідуально-авторські. Мовні метафори в перекладі були відтворені метафоричним словом, більшість із них були саме метафоричними термінами, які передавалися словниковим відповідником. Індивідуально-авторські метафори у перекладі були відтворені метафоричним словом, що має такий самий характер образності. Слід наголосити на тому, що, на відміну від художнього та публіцистичного стилю, де функція тексту – вразити, зацікавити читача, науковий стиль позбавлений такої функції, тому збереження образності метафори є не обов'язковою умовою у перекладі наукових текстів.

Підсумовуючи вище сказане, можемо стверджувати, що вибір способу перекладу залежить від типу метафори, необхідності збереження її образності в тексті, контексту та культури мови перекладу. Тому перекладач, обираючи спосіб перекладу метафори, повинен завжди пам'ятати про вищезазначені критерії та керуватися ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. Поетика. Київ : Мистецтво, 1967. 136 с.
2. Арнольд И. В. Современный английский язык : учебник. Москва : Флинта, 2016. 384 с.
3. Білоус П. В. Вступ до літературознавства : навчальний посібник. Київ : Академія, 2011. 336 с.
4. Казакова Т. А. Практические основы перевода. English <=> Russian. Санкт-Петербург : Союз, 2001. 320 с.
5. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
6. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. Москва : Международные отношения, 1980. 167 с.
7. Лондон Д. Біла тиша / пер. з англ. Д. О. Радієнко. *Північна одісея : новели* / Д. Лондон. Харків : Бібколектор, 2013. С. 23–32.
8. Мазур. О. В., Трібушна О. М. Відтворення метафор в українських перекладах вірша Р. Кіплінга «Томлінсон». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Перекладознавство та міжкультурна комунікація*. 2016. Вип. 5. С. 54–57
9. Ричардс А. Философия риторики. *Теория метафоры* / под ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. Москва : Прогресс, 1990. С. 44–68.
10. Український тиждень. URL: <https://tyzhden.ua/> (дата звернення: 31.01.2020).
11. Український фізичний журнал. 2020. Т. 65, № 12. URL: <https://ujp.bitp.kiev.ua/index.php/ujp/index> (дата звернення: 01.02.2020).
12. Galperin I. R. English stylistics. Moscow, 1997. 335 p.
13. Hoffman R. Some implications of metaphor for philosophy and psychology of science. *The ubiquity of metaphor: Metaphor in language and thought* / edited by W. Paprotté, R. Dirven. Amsterdam, 1985. P. 327–381
14. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago, 1980. 243 p.
15. London J. *Novels and Stories*. New York, 1982. 1021 p.
16. R. Van den Broeck. The limits of translatability exemplified by metaphor translation / *Poetics Today. Translation Theory and Intercultural Relations*. 1981. Vol. 2, № 4. P. 73–87
17. The Ukrainian Week. URL: <https://ukrainianweek.com/> (дата звернення: 31.01.2020).
18. Ukrainian Journal of Physics. 2020. Vol. 65, № 12. URL: <https://ujp.bitp.kiev.ua/index.php/ujp/index> (дата звернення: 01.02.2020).
19. Yefimov L. P., Yasinetska O. A. *Practical Stylistics of English : textbook*. Vinnytsia : Nova Knyha, 2004. 240 p.

REFERENCES

1. Aristotel. Poetyka [Poetics]. Kyiv : Mystetstvo, 1967. 136 p. [in Ukrainian].
2. Arnold I. V. Sovremennyj anglijskij yazyk [Modern English]: textbook. Moscow : Flinta, 2016. 384 p. [in Russian].
3. Bilous P. V. Vstup do literaturoznavstva [An introduction to literary studies] : textbook. Kyiv : Akademiia, 2011. 336 p. [in Ukrainian].
4. Kazakova T. A. Prakticheskie osnovy perevoda. English <=> Russian. [Translation techniques]. Saint Petersburg : Soyuz, 2001. 320 p. [in Russian].
5. Karaban V. I. Pereklad anhliskoi naukovoї i tekhnichnoi literatury [Translation of English scientific and technical literature]. Vinnytsia : Nova knyha, 2004. 576 p. [in Ukrainian].
6. Komissarov V. N. Lingvistika perevoda [Linguistics of translation]. Moscow : Mezhdunarodnye otnosheniya, 1980. 167 p. [in Russian].
7. London J. Bila tysha [White silence] / trans. from Eng. D. O. Radienko. *Pivnichna odisseia: novely [An Odyssey of the North : short stories]* / J. London. Kharkiv : Bibkolektor, 2013. P. 23–32 [in Ukrainian].
8. Mazur. O. V., Tribushna O. M. Vidtvorennia metafor v ukrainskykh perekladakh virsha R. Kiplinha “Tomlinson” [Rendering the metaphors of “Tomlinson” by R. K. in the Ukrainian translation]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series Germanic Studies and Intercultural Communication*. 2016. №. 5. P. 54–57 [in Ukrainian].
9. Richards A. Filosofiya ritoriki [The Philosophy of Rhetoric]. *Teoriya metafory [The theory of metaphor]* / edited by N. D. Arutiunova and M. A. Zhurinskaia. Moscow : Progress, 1990. P. 44–68 [in Russian].
10. Ukrainskyi tyzhden [Ukrainian week]. URL: <https://tyzhden.ua/> (Last accessed: 31.01.2020) [in Ukrainian].
11. Ukrainskyi fizychnyi zhurnal [Ukrainian Journal of Physics]. 2020. Vol. 65, № 12. 2020. URL: <https://ujp.bitp.kiev.ua/index.php/ujp/index> (Last accessed: 01.02.2020) [in Ukrainian].
12. Galperin I. R. English stylistics. Moscow, 1997. 335 p. [in English].
13. Hoffman R. Some implications of metaphor for philosophy and psychology of science / *The ubiquity of metaphor: Metaphor in language and thought* / ed. by W. Paprotté, R. Dirven. Amsterdam, 1985. P. 327–381 [in English].
14. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago, 1980. 243 p. [in English].
15. London J. *Novels and Stories*. New York, 1982. 1021 p. [in English].
16. R. Van den Broeck. The limits of translatability exemplified by metaphor translation / *Poetics Today. Translation Theory and Intercultural Relations*. 1981. Vol. 2, № 4. P. 73–87 [in English].
17. The Ukrainian Week. URL: <https://ukrainianweek.com/> (Last accessed: 31.01.2020) [in English].
18. Ukrainian Journal of Physics. 2020. Vol. 65, № 12. URL: <https://ujp.bitp.kiev.ua/index.php/ujp/index> (Last accessed: 01.02.2020) [in English].
19. Yefimov L. P., Yasinetska O. A. *Practical Stylistics of English : textbook*. Vinnytsia : Nova Knyha, 2004. 240 p. [in English].